

Strålsäkerhetsmyndigheten
171 16 Stockholm
eva.brusell@ssm.se

Diariernr: SSM2016-4190

Stockholm 2016-12-16

Remissvar

Underhandsremiss – Förslag till införande av föreskrifter för anmälningspliktig verksamhet med strålning samt begäran om underlag till konsekvensutredning

SveMin har fått möjlighet att lämna synpunkter på Strålsäkerhetsmyndighetens (SSM) förslag till införande av föreskrifter för anmälningspliktig verksamhet med strålning samt begäran om underlag till konsekvensutredning.

Bakgrunden till införandet är EU-direktivet om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd mot de faror som uppstår till följd av exponering för joniserande strålning (2013/59 Euratom). SSM anger att nu utarbetas av en ny strålskyddslag och syftet till underhandsremissen är att myndigheten i ett tidigt skede dels ska få synpunkter från berörda tillståndshavare på förslag till föreskrifter om bestämmelser för anmälningspliktig verksamhet med joniserande strålning, dels ska få underlag till kommande konsekvensutredning.

SveMin är en branschförening för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige och representerar ca 40 företag med totalt 13 000 anställda. Synpunkterna i detta svar har tagits fram i samverkan med gruv- och mineralföretagen.

Utöver vårt remissvar vill vi hänvisa till de synpunkter som lämnas av LKAB.

Vi hänvisar till de remissvar som lämnades av SveMin, LKAB, Boliden och Dragon Mining i maj 2016 i samband med remissen om Förslag till ny lag om strålskydd – Införande av Strålskyddsdirektivet (2013/59/EURATOM) i svensk lagstiftning (diarienummer: SSM2014-1921).

Radonhalt och ventilation

Radon är ett naturligt förekommande ämne i den svenska berggrunden och vid malmbygning i gruvindustrin är det oundvikligt att bryta i områden där radon förekommer och frigörs. Halten radon varierar mycket kraftigt i en och samma gruva och det är mycket svårt att i förväg beräkna var det kan förekomma högre halter.

Att förhöjda radonhalter kan förekomma vid gruvbygning är känt sedan lång tid tillbaka.

Gruvföretagen är angelägna om sina arbetstagares hälsa och ska självklart ha rutiner för att säkerställa låga radongashalter på arbetsplatsen.

Företagen har sedan lång tid tillbaka väl utarbetade rutiner för att kontrollera att ingen utsätts för nivåer över dagens hygieniska gränsvärden (enligt Arbetsmiljöverket föreskrifter). Radonhalten kontrolleras regelbundet med periodiserade mätningar, både personburna exponeringsmätningar och fasta mätpunkter. Om en anställd uppnår Arbetsmiljöverkets gränsvärde för totalexponering för ett år så sker omedelbart en omplacering till arbetsuppgifter ovan jord.

SveMin AB
Orgnr: 556907-7125 Styrelsens säte: Stockholm
Kungsträdgårdsgatan 10, Box 1721, 111 87 Stockholm
Telefon: +46 8-762 67 35
www.sveMin.se | info@sveMin.se

I en gruva är ventilationssystemet mycket komplicerat och dimensionerat för både stora mängder till- och frånluft. Ventilationssystemet dimensioneras hela tiden om i samband med att gruvan expanderar. Gruvföretagen har idag optimerat ventilationen i princip fullt ut och att öka ventilationen till de nivåer som skulle krävas av förslaget anser vi inte stå i proportion till den faktiska hälsovinst man försöker uppnå. En kraftig ökning av luftflödet skulle sannolikt skapa andra arbetsmiljöproblem, till exempel kan bergdamm med kvartsinnehåll komma att spridas i större utsträckning, samt att arbetsplatsen får en ökad bullernivå och lägre temperatur.

I underhandsremissen framgår att gränsvärdet för radonhalten föreslås sänkas från 2,1 MBq/m³ till 1,4 MBq/m³. Denna gränsvärdessänkning skulle för underjordsgruvor innebära ett nytt sätt att arbeta med ventilationen och skulle medföra nya investeringar samt ombyggnationer av befintligt ventilationssystem, därtill nyutbildad personal till att operera systemet.

Teoretiska beräkningar på investerings- och ombyggnationskostnader visar att kostnaden skulle bli minst 2 000 Mkr för en större gruva. Till detta tillkommer ökade driftskostnader på ca 350 Mkr/år.

Ansvar

I förslaget ställs kraven om mätning, dokumentation, uppföljning och åtgärder på verksamhetsutövaren. I Arbetsmiljölagen finns tydligt formulerat att arbetsgivaren har arbetsmiljöansvaret för den egna personalen. På fasta driftställen (tex gruvor) finns även krav på samordning om fler aktörer än den egna personalen finns inom arbetsplatsen. På gruvföretagen finns fler aktörer än den egna personalen inom gruvans industriområde, inte minst entreprenörer. Entreprenörernas arbetsgivare har enligt arbetsmiljölagen ett arbetsgivaransvar. Gruvföretagen har ett samordningsansvar. Att därtill blanda in begreppet verksamhetsansvar anser Svemin är olyckligt då flera gruvföretag bedriver verksamheter både ovan och under jord. Ansvarsförhållandena kan i detta fall bli otydliga. Det måste klargöras hur verksamhetsansvaret förhåller sig till arbetsgivar- och samordningsansvaret. Det måste även tydliggöras om ett företag kan ha fler än en verksamhetsansvarig på arbetsplatsen.

Önskade hälsoeffekter

Svemin noterar att inget underlag har presenterats, inför förslaget, om de faktiska hälsovinster arbetstagare i underjordsgruvor förväntas göra av en gränsvärdessänkning. Inte heller har material presenterats där det framgår att dagens gränsnivå medför oacceptabla hälsorisker för arbetstagarna. Svemin efterfrågar studier, faktaredovisning och forskning kopplat till arbetsmiljö för att underbygga förslaget om gränsvärdessänkning i underjordsgruvor.

Svemin anser att incitament saknas för gruvföretagen att ta de ekonomiska konsekvenser förslaget skulle innebära, då varken SSM (eller Arbetsmiljöverket) visat på de eventuella hälsovinster en sänkning av gränsvärdet skulle medföra.

Bilaga, Remissvar från Svemin_Remisslogg

För Svemin och Industriarbetsgivarna

Åsa Dahlfors
Expert/rådgivare Arbetsmiljö